

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Румяна Балинова Годорова
преподавател по английски език в катедра „Английска филология”,
Факултет по хуманитарни науки,
ШУ „Епископ Константин Преславски”

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор”
в област на висше образование 2. Хуманитарни науки
професионално направление 2.1. Филология
докторска програма Германски езици, Английски език

Автор: Кристина Стоянова Крислова

Тема: „Модалност и юридическа употреба на SHALL и MAY и техните еквиваленти на български език в законодателството на ЕС”

Научен ръководител: доц. Михаил Грънчаров – ПУ „Паисий Хилендарски”

1. Общо представяне на процедурата и докторанта

Със заповед № Р33-1832/ 2.05.2018 г. на Ректора на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски” (ПУ) съм определена за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема „Модалност и юридическа употреба на SHALL и MAY и техните еквиваленти на български език в законодателството на ЕС ” за придобиване на образователната и научна степен ‘доктор’ в област на висше образование 2. Хуманитарни науки, професионално направление 2.1. Филология, докторска програма Германски езици, Английски език и езикознание. Автор на дисертационния труд е Кристина Стоянова Крислова – докторантка в задочна форма на обучение към катедра „АНГЛИЙСКА ФИЛОЛОГИЯ“ с научен ръководител доц. Михаил Грънчаров от ПУ „Паисий Хилендарски”.

Представеният от Кристина Стоянова Крислова комплект материали е в съответствие с Чл. 36 (1) от Правилника за развитие на академичния състав на ПУ.

2. Кратки биографични данни за докторанта

Докторантката е завършила Английска филология, магистърска степен, Превод и бизнес комуникация, в ПУ „П. Хилендарски” през 2010 г., преди това – бакалавърска степен „Английска филология“ (2005-2009 г.) в същия университет, а от 2011 г. до настоящия момент е асистент по английски език в Юридическия факултет на ПУ „Паисий Хилендарски“. Води упражнения по практически английски език, юридически английски език и съдебна реторика. От 2015 г. е докторант към катедра „Английски език“, Филологически факултет на ПУ.

3. Актуалност на тематиката

Разработеният в дисертационния труд проблем е много актуален както в научно, така и в научно-приложно отношение. Въпреки че анализираниите модални глаголи са изследвани многократно, по принцип те винаги са били интересен лингвистичен феномен и са намирали нееднозначен отговор. Разглежданите в работата въпроси се отнасят до юридически текстове на Европейския съюз, и по-специално законодателни актове, които задължително трябва да съществуват както на английски, така и на български език. Темата на изследването е дисертабилна, тъй като позволява по-задълбочен анализ на проблемите, свързани с употребата на английските модални глаголи “shall” и “may” и техните преводни еквиваленти на български език, а и точен превод на подобен род текстове е от съществено значение за работата на европейските институции. Дисертацията е структурирана добре, следва определена логическа последователност, а има и приложения, които определено дават по-нагледна представа за дискутираните въпроси. Изследването печели много от това, че е в съпоставителен план, то е достатъчно задълбочено, за да предизвика най-малкото размисли по отношение на това, как се процедира в подобни случаи при същите типове текст в българския език. Българските лингвисти, работили в тази област са малко, така че това изследване допринася към лингвистичните изследвания в България, а и в по-широк мащаб.

4. Познаване на проблема

По начина, по който е разработила докторската теза Кристина Крислова, е видно, че тя не само познава проблемите, които си поставя за изследване, но че и подхожда към тях в дълбочина и със завидни академични познания и професионализъм, а и доста подробно са описани спецификите на правния език. Една от причините е, че докторантката води курс по юридически английски език и съдебна реторика на студенти от специалност „Право“, а друга причина е, че има предишни публикации по темата.

5. Методика на изследването

Авторката използва съпоставителния, дискурсия и корпусния анализ в работата си. Нейният анализ се основава на паралелни корпуси, което позволява още по-задълбоченото разглеждане на поставените проблеми.

6. Характеристика и оценка на дисертационния труд и приносите

Представената докторска дисертация е в обем от 196 с. и е задълбочено проучване в заявената проблематика с приложения и достатъчно представителна библиография от 133 заглавия с български и чуждестранни източници. Правилно са очертани разликите между език на закона и юридически език, особеностите на юридическия дискурс и др. подобни според различните изследователи.

Без да се спирам на структурата на труда, ще спомена само някои от положителните моменти и приносите в нея:

1. Изследването е ориентирано към употребата на два модални глагола в нормативни документи на ЕС и техните преводни еквиваленти, което не е правено до този момент.

2. Правилно се споменава, че едно такова изследване би било от полза при преподаването на английски език и при превод на юридически текстове.

3. Много удачно са използвани два вида паралелни корпуси, което служи за съпоставки в находките, всичко това подкрепено с много примери, надлежно анализирани.

5. Задълбоченият и разнопосочен анализ, естествено, съобразен с поставената проблематика, прави работата още по-ценна за лингвистичните изследвания в тази насока, и то не само в България.

6. Анализът е подкрепен и онагледен с много таблици и фигури.

7. Преценка на публикациите и личния принос на докторанта

Кристина Крислова има повече от достатъчен брой публикации по темата на дисертацията (6), представени на национални и университетски конференции. Добро впечатление прави фактът, че публикациите са на английски и на български език, което допринася за разпространението на изследвания в областта на англицистиката до по-голям кръг от изследователи. Публикациите са пряко свързани и с преподавателската ѝ дейност.

8. Автореферат

Авторефератът напълно отговаря на съдържанието на докторската теза, както и на изискванията за такъв тип текст според ЗРАСРБ. В него са представени основните резултати, постигнати след задълбочен анализ. Авторефератът е добре структуриран и издържан в стилово отношение.

9. Критични бележки и препоръки

Това, което ми се струва, че липсва и не е очертано експлицитно в докторската теза, са предварително заявени хипотези, които след определено задълбочения анализ на богатия арсенал от случаи и примери, да бъдат потвърдени или отхвърлени, или както става ясно от резултатите – допълнени с изненадващи и неочаквани структури.

Говори се неуместно за „участници в разговора“ (с. 9).

Точките в Увода са много кратки (напр. т. 4 е само 4 реда). Може да се помисли за евентуално друго обозначение. Защо подточките в Увода не се появяват в Съдържанието.

Няма как точки 1 и 5 от Увода (обект и предмет) да съдържат една и съща информация.

В началото правите изрична заявка, че ще разглеждате само двата модални глагола, а на с. 10-11 казвате, че ще проследите употребите на модалните глаголи и „защо определени модални глаголи са по-често срещани от други...“.

Защо използвате юридически текстове от САЩ.

2.3. Вметнати части (с. 55) не е ясно за какво става въпрос. Може би да се добави „изразяващи модалност“.

Според мен Трета глава. 1.1. „Исторически преглед на развитието на модалния спомагателен глагол “shall”“ е излишна, както и 2.2. Историческо развитие на юридическия английски и юридическия български език. Какъв е смисълът? Да се съкрати максимално най-малкото. На много места в работата се проследява исторически развитието на модалните глаголи. Историческият преглед на ‘shall’ е напълно излишен и необоснован.

Само Веселина Койнакова ли се занимава в днешно време с тези глаголи? Няма ли други изследователи?

Не е обект на изследването (с. 8) не би трябвало да е обособено в отделна точка.

Защо има примери в приложението с ‘must’?

Добре било специфичните юридически термини да са изнесени в Приложение заедно с обяснения или обясненията да се появяват под черта.

Анализ на корпуса – не му е тук мястото, а в увода и без подробни обяснения относно това какво представляват корпусите изследвания (с. 44).

Не смятам, че трябва да се дават определения за различните наклонения (с. 53), достатъчно е да се спомене като начин за изразяване на модалност, също и подточките за вметнати части, както и за модалните глаголи е добре да се споменат само. Такива малки точки не може да има.

Абсурдно е да се говори за образуване на формите на всички модални глаголи. Не е това темата. Това не е учебник по граматика.

В днешно време не се говори за бъдеще време като граматическа категория (с. 70 и др.).

Според мен, приносните моменти не са ясно очертани. Добре би било да се посочи защо е първо по рода си. Например, т. 1, 3 и 7 не са приноси.

10. Препоръки за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати

Научното изследване е изцяло заслуга на автора, с много коректно позоваване на други автори. Приносните моменти, свързани с резултатите, не са ориентирани към бъдещи изследвания. Обхватът на изследване би могъл да се разшири с проследяване на други модални глаголи, като ‘must’ например, което и без друго се прави на места.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд съдържа научни и научно-приложни резултати, които са принос в науката и отговарят на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на ПУ „Паисий Хилендарски“. Представените материали и дисертационните резултати напълно съответстват на специфичните изисквания на Филологическия факултет на ПУ, приети във връзка с Правилника на ПУ за приложение на ЗРАСРБ.

Дисертационният труд показва, че докторантката **Кристина Стоянова Крислова** притежава задълбочени теоретични знания и професионални умения по научна специалност Германски езици (Английски език и езикознание), като демонстрира качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване.

Поради гореизложеното, убедено давам своята **положителна оценка** за проведеното изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и **предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен ‘доктор’** на **Кристина Стоянова Крислова** в област на висше образование: **2. Хуманитарни науки**, професионално направление **2.1. Филология**; докторска програма **Германски езици, Английски език**.

10.05.2018 г.

Изготвил становището:

(проф. д-р Румяна Тодорова)